

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

Atskaite par dalību COPA/COGECA un Eiropas Komisijas rīkotajā darba grupā:

Graudaugi, eļļas augi un proteīnaugi

13.-14.decembris 2012, Brisele

Izskatāmais jautājums: Graudaugu, eļļas augu un proteīnaugu platību prognozes
Rezumējums: Rapšu platības 2013. gadā ES kopumā tiek prognozētas +6.3% salīdzinājumā ar 2012. gadā. Pieaugums ir Vācijā (+9%), Zviedrijā (+21%), Čehijā (+4.6%). Samazinājums ir Francijā (-7%) un Lielbritānijā (-3%).
Graudaugu platības 2013. gadā ES kopumā tiek prognozētas tādā pašā līmenī kā 2012. gadā. Sakarā ar lielo mitrumu sējas laikā rudenī, sējplatības ziemas kviešiem stipri samazinātas Lielbritānijā (-11.9%) un Īrijā (-37%), bet palielinājušās Vācijā (+4%), Čehijā (+6.7%).
Proteīnaugu platībām 2013. gadā ES kopumā paredzēts pieaugums (+9.3%). Šīs COPA-COGECA kopējās prognozes ir nedaudz optimistiskākas par EK prognozēm.
Izskatāmais jautājums: Situācija ar sojas audzēšanu Dienvidamerikā (Brazīlija)
Rezumējums: Klimatisku apstākļu dēļ sojas raža Dienvidamerikā prognozēta sliktāka (- 20 milj.t.), savukārt ASV varētu būt sojas rekordražā. Lielā pieprasījums tirgū sojas cenas saglabājas augstā līmenī.
Brazīlijā pēdējos 20 gados sojas platības palielinājušās par 50% un ražība par ~ 80%. Šobrīd vidējā ražība ir ~ 3 t/ha. Liela nozīme tieši ĢM sojas audzēšanai, kas nodrošinājusi ap 10% no ražas pieauguma, salīdzinot ar konvencionālo soju.
Lai iegūtu tiešu pieeju sojai, Ķīnas valdības kompānijas uzpērk Brazīlijā uzņēmumus. Lielākais sojas pieprasījuma pieaugums šobrīd nāk tieši no Ķīnas.
Izskatāmais jautājums: Situācija ar proteīnaugiem ES
Rezumējums: Proteīnaugu platība ES ir neliela, jo nav attīstīts tirgus. Lai palielinātu tradicionālo proteīnaugu (zirņi, pupas u.c.) audzēšanu ir nepieciešami ieguldījumi pētniecībā, lai to lietošana lopbarībā tiktu attīstīta. Vācijas delegācijai bija daži priekšlikumi šajā sakarībā, saistot pākšaugu un arī tauriņziežu audzēšanu ar KLP reformu, to iestrādājot kā vienu no zaļās komponentes elementiem. Lielbritānija un arī vairums pārējo valstu pārstāvju šo ideju noraidīja, lai nedotu iespēju ieviest papildus ierobežojošus elementus saistībā ar jauno KLP reformu.

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

Izskatāmais jautājums: ILUC status

Rezumējums: ILUC (indirect land use change) būtība ir EK plāns atcelt atbalstu tradicionālo biodegvielas kultūru (kvieši, rapsis u.c.) platībām no 2020. gada un noteikt 5% tradicionālo biodegvielas piejaukumu griestus pie fosilās degvielas. Tālāk, līdz 10% biodegvielas piejaukumu pie fosilās degvielas nodrošināt ar moderno biodegvielu ražošanas attīstību, izmantojot biomasu (augu atliekas, mežu biomasas atliekas utt.). Plāns ir ierobežot lauksaimniecības zemju izmantošanu biodegvielas kultūru audzēšanai, lai atgrieztu to izmantošanu pārtikas kultūru audzēšanas aprītē. Papildus tam EK plāno pēc ietekmes uz vidi katru tonnu tradicionālās biodegvielas pielīdzināt 4 tonnām (vai arī 2 tonnām pēc citiem avotiem) modernās biodegvielas.

COPA-COGECA birojs ir sagatavojis pozīcijas vēstuli iesniegšanai EK. Vairums valstu pārstāvju ir pret ILUC ieviešanu plānotajā veidā, lūdzot atcelt visus šos ILUC uzstādījumus. Sagatavotie argumenti balstās uz aprēķiniem par ILUC negatīvo ietekmi uz lauksaimniecības ekonomiku un lauku attīstību: biodegvielas kultūrām ES tiek šobrīd izmantoti tikai ~ 2% no lauksaimniecības zemes; saražojot 1 litru biodegvielas, rodas graudu un rapšu blakusprodukti 1-1.2 kg, no kuriem ap 55% tiek izmantoti lopbarībā; šie produkti ir bagāti ar proteīnu, un jau tagad kopējie ES apjomi samazina sojas importu, kuras daudzums ir ekvivalents 4-5 milj. ha ražai; rapšu platības samazinājums, vēl vairāk palielinās sojas importu ES valstīs un pasliktinās proteīna bilanci.

Janvāra vidū ir pēdējais termiņš, kad COPA-COGECA var iesniegt savu argumentāciju EK. Pēc Lielbritānijas ierosinājuma, COPA –COGECA birojs sagatavos papildus argumentus, kas tieši attiecas uz ILUC negatīvo ietekmi uz lauksaimniecisko ražošanu.

ILUC var ļoti spēcīgi ietekmēt Latvijas augkopības nozari, jo rezultātā samazināsies pieprasījums pēc rapšiem, kā arī to cena. Latvijā tas var skart pat vairāk, kā citas valstis, jo mums arvien vēl ir liela platība lauksaimniecības zeme, kas netiek pietiekoši efektīvi izmantota ražošanai. Rapšu platību samazināšanās samazinās arī graudaugu audzēšanas ekonomiku, jo šobrīd faktiski nav citu tirgū tik pieprasītu kultūraugu, ko iekļaut graudaugu augu maiņā.

Izskatāmais jautājums: Diskusija par ES budžetu un KLP reformu

Rezumējums: COPA - COGECA ir par lauksaimniecības budžeta nesamazināšanu nākamajā periodā. Atsevišķu valstu (Lietuva, Bulgārija u.c.) iebildes plānotajai platību maksājumu sadalei, netika uzņemtas ar lielu sajūsmu. COPA-COGECA amatpersonas kopumā atkārtu to pašu, ko EK, ka katra jaunā valsts stājoties ES ir parakstījusi savu vienošanos ar EK, no kā arī tagad veidojas atšķirības platību maksājumos.

Diskusija par aktīvā zemnieka definīciju. Nav skaidrs kā to labāk nodefinēt.

Plānotā KLP reformas zaļās komponente par ekoloģiskās vides platību var izslēgt no lauksaimnieciskā ražošanas līdz pat 8 milj. ha kopā ES. Plāns pašreiz ir atbalstīt papuves platību 2014. gads – 3%, 2018. gads – 5%, 2020. gads – 7% no LIZ.

Vācijai un Austrijai ir ideja proteīnaugus un tauriņziežus noteikt kā 4. kultūru kultūraugu maiņas dažādošanai. Šo ideju citas valstis pārsvarā neatbalsta, jo nav attīstīts proteīnaugu tirgus.

Izskatāmais jautājums: Neonicotinoīdu lieta

Rezumējums: Neonicotinoīdi ir insekticīdu darbīgo vielu grupa. Šobrīd EK vērtē šīs darbīgās vielas un ir ticams scenārijs, ka tās tiks izslēgtas no saraksta, pamatojoties uz negatīvo iedarbību uz bitēm. Šīs grupas preparātus ES lieto pārsvarā sēklu kodināšanai (kukurūzai, rapsim, cukurbietēm, saulespuķēm, graudaugiem u.c.). Latvijā reģistrēto šīs grupas darbīgo vielu *timetoksams* satur divās kodnes Cruiser 70 un Cruiser OSR.

Humbolta universitāte Vācijā ir veikusi neatkarīgu pētījumu. Aprēķini liecina, ka aizliedzot šīs grupas insekticīdu lietošanu, ES pirmajos 5 gados var zaudēt līdz 17 miljardiem EUR, jo samazināsies visu graudaugu, cukurbiešu un rapšu ražība. Turklāt ilgtermiņā palielināsies to kaitēkļu invāzija, kurus kontrolēt bez neonicotinoīdiem ir ļoti sarežģīti.

Šīs grupas insekticīdi šobrīd tiek lietoti arī lapu apstrādē. Latvijā ir reģistrēti insekticīdi Actara (*timetoksams*) un Proteus (*tiakloprīds*).

Visas valstis vienprātīgi neatbalsta neonicotinoīdu izslēgšanu no Eiropas saraksta.

Izskatāmais jautājums: COPA – COGECA graudaugu, eļļas augu un proteīnaugu darba grupas priekšsēdētāja vēlēšanas

Rezumējums: Ar lielu balsu vairākumu par priekšsēdētāju tika ievēlēts Max Schulman (Somija). Par vice-priekšsēdētājiem tika ievēlēti Mike Hambly (Lielbritānija) un Guido Seedler (Vācija).

Aigars Šutka

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

Paraksts

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

*ES lauksaimniecības un lauku attīstības lietu birojs, Republikas laukums 2-513, Rīga, LV 1010,
Tālr.: +371 67027022*